

Til

- Tromsø kommune
- Statens vegvesen

Leirbakken/Gálbarnjunni - Plan 1716 og Plan for ny E 8 i Ramfjorden

Vi viser til kontakt med Gry Michelsen om utsatt frist pga. sykdom.

Det vises til dialog 03.12. mellom friluftsrådets styre og Erland Loso og brev av 14.12.09 om områdets friluftsmessige verdier. Vi finner ikke at friluftsrådets faglige innspill er kommentert i saksutredninga.

For byer som ønsker å være attraktive er grønnstruktur en viktig kvalitet. Vakre og lett tilgjengelige utfartsområder og fjordlandskap har vært et av Tromsøs viktigste konkurransefortrinn.

I plan 1716 konkluderes det med at området har beskjedne verdier som landskap og friluftsområde, og at de opplevelsesmessige konsekvensene av inngrepene som er planlagt vil være bagatellmessige.

Leirbakken er et svært viktig regionalt friluftsområde

Dette står i sterk kontrast til at Lauksletta – Leirbakken er det siste gjenværende området i fastlandsdelen av byen som har fysisk og visuell tilgang til både fjell og fjord.

Gjennom friluftsrådet arbeid med kartlegging av regionens opplevelses- og friluftsverdier viser det seg at Leirbakken har flere og større verdier enn forventa. Så vel planforslaget som konsekvensutredningen har vesentlige feil og mangler vedrørende opplevelseskvalitetene. Det gjelder Leirbakken og landskapsrommet området inngår i. Dette har krevd nærmere vurderinger fra vår side.

Friluftsrådet kan dokumentere at området har store kvaliteter vedrørende friluftsliv og landskap. Med Direktoratet for naturforvaltnings metode for verdivurdering gis området karakteren 5 på en skala fra 0 – 6. Leirbakken har verdi som et regionalt svært viktig friluftsområde.

Tabell. Sammenfatning av verdivurdering av Leirbakken som friluftsområde.

ID	Kategori	Lokalt navn	Verdisetting	Bruk	N/reg.	Oppl.	Symb.	Funksj.	Egn.	Tilr.	Kun.	Inng.	Støy	I
	Markaområde Strandsone	Leirbakken	Svært viktig (5)+	4	5	5	5	5	5	3	4	5	5	5

Mange sammensatte funksjoner og kvaliteter gjør det til et meget spesielt friluftsområde som brukes av mange tusen besøkende hvert år. Det er grunn til å framheve verdier som:

- storskala fjordlandskap og viktige siktlinjer
- allsidige funksjoner med sterkt økende ferdsel og antall brukere og stort potensiale
- atkomstområde til Tinden og toppurtmål
- atkomstområde til Ramfjordisen - en spesiell naturtype
- strandsone og badeplass
- støyfritt og fredelig, gode lysforhold og godt lokalklima
- arena for uteskole, undervisning og istrening
- potensiale for kombinasjon med utvidelse av gravlund
- tidligere tapte friluftsområder og mangel på alternative friluftsområder gir området økt betydning

Vi viser til nærmere omtale av kvaliteter og verdivurdering i egen rapport med visualisering og kart.

Planforslag med foreslåtte tekniske inngrep frarås godkjent

Leirbakken og omgivelsene er en unik ressurs i Tromsø. Industri- og lagerområder spredt langs eksponerte fjorder og sund er negativt for Tromsøs omdømme som reisemål og attraksjon som by. Planforslagene for Leirbakken og for ny E8 i Ramfjorden innebærer store tekniske inngrep og betydelige negative konsekvenser for området og for opplevelsen av fjord- og fjellskapet mellom Tromsdalen, Tromsøysundet og Ramfjorden.

De foreslåtte inngrepene vil ødelegge områdets kvaliteter for all tid. Inngrepene vil komme i tillegg til mange tidligere inngrep i andre friluftsområder slik at den samla miljøbelastninga i landskapet Innlandet og Ramfjorden vil bli meget stor.

Leirbakken tilrås sikra som landskap for landbruk, gravlund og friluftsområder

Leirbakken og Lauksletta er del av et vakkert fjordlandskap og har ei historie, attraksjoner og opplevelsesverdier av stor verdi så vel for lokalbefolkninga som for utfart, turister og reiseliv.

Området viser også istidshistoria på en svært tydelig måte, og brukes til geoturisme og undervisning.

Området har sjøsamiske og reindriftssamiske tradisjoner. Her er samiske gårdsanlegg og fangstanlegg og gamle ferdselsveger mellom fjordene over Ramfjordmoen via Breivikeidet til Ullsfjorden, og fra Karesuantu opp under Tromsdalstinden til Tromsdalen og Tønsvikdalen.

Med spektakulære fjordlandskap er friluftsliv i vår region noe helt anna enn friluftsliv i Oslomarka eller Trondheimsmarka. Kystalpine landskap og toppurer er en viktig merkevare for Tromsø som har omdømme som en spesiell og attraktiv vintersport- og toppurregion. Hensyn til friluftsliv handler om mye mer enn å sette av arealer til parkering og smale korridorer gjennom idustriområder for å gå fra bilen og til et endelig turmål, enten det er en topp eller ei strand. Den visuelle opplevelsen av landskapet mens man beveger seg, og det å fotografere i naturen, sanseligheta i landskapet undervegs, - selve turen er målet.

Vi rår med en arv og elementer som det ikke fins maken til i noen annen by i verden. Leirbakken er del av en landskapshistorie som er unik i internasjonal sammenheng.

Ut fra friluftsfaglige vurderinger og hensynet til folkehelse og reiseliv, bør Leirbakken med Åsen, Tjønnå og Eliasdalen bestå som LNF i framtida. De mest strategiske områdene bør sikres som friluftsområde og også reguleres som friområder. Dette gjelder området nedenfor eksisterende E8 med hele strandsonen på Mælen fra Lauksletta indre og til Nordbotn, i alle fall med utløpet av Eliaselva. Både Mælen, Kjoselva og Eliaselva bør sikres med byggeforbud i 100 meters-beltet.

Gravlunden på Leirbakken ligger vakkert til, og bør sikres utvidelsesområde som framtidig hovedgravplass på fastlandssida. Dette er en arealbruk som passer som naboskap til friluftsområder.

I overordna plan er Lauksletta og Leirbakken avsatt som LNF-område. Friluftsrådet vil ut fra mangel på tilsvarende miljøkvaliteter og mangelfullt utreda beslutningsgrunnlag, frarå at noen del av utmarka og strandsonen på Lauksletta og Leirbakken omdisponeres fra LNF og reguleres til tekniske formål.

Nærmere kommentarer til planene og begrunnelse for vår faglige vurdering gis nedenfor, samt i rapport om verdivurdering av Leirbakken som friluftsområde.

Mangel på tilgjengelige friluftsområder

Leirbakken er en del av utmarka rundt Tromsdalstinden som er dominert av bratt, skredfarlig og krevende terreng. De siste ti år er flere av de gamle atkomstene til utmarka og fjellet nedbygd med vegger og boligområder. Utenom selve Tromsdalen og mindre lekeplasser i boligfeltene fins ingen

arealer i disse bydelene som er sikra til friluftsliv- eller parkområder for allmennheten. Det er få gjenværende områder som egner seg for rekreasjon og friluftsliv for folk flest, barnefamilier eller personer med nedsatt funksjonsevne.

Fra Kubergan til Tromsøbrua og i Nordbotn legger E-8 beslag på strandsonen. Skoler og barnehager og mange tusen mennesker på fastlandssida er uten adgang til sjøen og strandsonen i rimelig nærhet.

Plan 1716 nærings-, kontor- og industriformål, samt boligområde

Mangelfullt beslutningsgrunnlag

Selv om regionen har internasjonalt omdømme som attraktivt natur- og friluftsområde, er det vanlig å beskrive attraktive friluftsområder som Barlindhaug Eiendom gjør det i utkast til planprogram for Reguleringsplan med konsekvensutredning for næringsområde Leirbakken, Tromsø kommune:

Kulturminner

I Riksantikvarens database Askeladden er det ikke registrert freda kulturminner innenfor planområdet, eller i nærheten av dette.

Naturmiljø

I Direktoratet for naturforvaltning sin database Naturbase er det hverken registrert verneområder, forslag til verneområder, naturminner, viktige kulturlandskap eller statlig sikra friluftsområder, i eller i nærheten av planområdet.

Nærmiljø og friluftsliv

Som det framgår av skissen er det flere skogsbilveger og stier i området.

Utover generell rekreasjon i utmarka og fjellet er det ikke kartlagt særskilte friluftssinteresser i området.

Landskap

Ved en vurdering av utbyggingsplanens betydning i forhold til evt, landskapsverdier i området, tas det utgangspunkt i foreliggende registreringer og verdivurderinger.

Manglende kunnskaper gir et dårlig beslutningsgrunnlag og medvirker til beslutninger som forringer miljø og livskvalitet og Tromsø regionens attraktivitet. Når det mangler registreringer og verdivurderinger av viktige landskap og friluftsområder i offentlige databaser blir det vanskelig å ivareta styringsmulighetene – og forpliktelsene - som nå er gitt i den nye plan- og bygningsloven, samt naturmangfoldloven. Denne mangelen må man ta høyde for dersom man i Tromsø skal evne å ivareta landskap og friluftsområder.

Foreslåtte inngrep og konsekvenser

Plan 1716 foreslår store deler av Leirbakken og Lauksletta indre regulert fra LNF til trafikk og industri. Planen vil sammen med planen for ny E-8 medføre omfattende inngrep og store begrensninger i samme landskap og dermed dramatiske konsekvenser for Ramfjorden og Innlandet i all framtid.

Området framstilles som under middels interessant og uten særskilte attraksjoner eller friluftsverdier. Visste man ikke bedre ville man tru at her er det overhode ingen verdier å ta vare på. Planen er mangelfull og feilaktig vedrørende landskaps- og friluftskvaliteter og inngrepenes konsekvenser. På enkelte punkter framstår utredninga som direkte tendensiøs. Nedenfor kommenteres noen viktige forhold.

Landskap

I delutredninga om landskap gis f. eks. stor plass til en opprømsing av generelle formuleringer i Skog og landskaps forslag til Nasjonalt referansesystem for landskap, mens beskrivelsen av områdets faktiske visuelle kvaliteter er svært mangelfull.

Fotografiene som brukes er påfallende dårlige; tatt i gråvær, med skygger og av uinteressante steder. Visualiseringa er ikke egna til å vise området estetiske kvaliteter gjennom de ulike årstider. Landskapets spesielle visuelle kvaliteter i ettervinteren er ikke dokumentert eller konsekvensutreda.

Landskapsopplevelsen sett fra bilvinduet langs E8 kan selvsagt ha en viss interesse, men så lenge de landskapsmessige uttrykk ikke er vurdert fra de klassiske utsiktsstedene, f. eks. fra Ramfjordisen, fjorden eller omkringliggende fjell, framstår hele landskapsvurderinga som noe søkt.

Friluftsliv

Utredninga har hverken presentert området mange kvaliteter eller de mange ulike brukere, og inntrykket man sitter igjen med er at utredninga søker å marginalisere friluftslivinteressene. Eksempelvis hevder planen at trafikken til Laukslettet i 2009 må regnes som et engangs tilfelle. Besøktallene for Tromsdalstinden er ikke kommentert. Solgangen er presentert som 6 timer kortere en den faktisk er.

Relasjonen til tidligere inngrep og ødeleggelser i andre viktige friluftsområder er ikke omtalt.

Jordbruk og beite i utmarka

Gnr. 27/4 og 27/6 er de største landbrukseiendommene i Ramfjorden, og eiendommene har god arrondering med relativt store flater dyrka og dyrkbar mark og har meget god tilgang til utmarka og fjellet langs Kjoselva.

For friluftslivet er det viktig at landskapet holdes åpent, og beitedyr er avgjørende for å hindre at utmarka ikke skal gro igjen. Når det etableres barrierer mellom innmark og utmark, blir beite og jordbruk blir vanskelig eller umulig i all framtid.

I landbruksdelen er hverken jordvegen, arronderinga av jordbruksarealene eller området betydning for husdyrbeite vurdert.

Kulturminner

Kulturminner og kulturmiljø er en viktig del av opplevelsen i dette landskapet. Lauksletta med gårdene på gnr. 27/4 og 27/6 er gamle sjøsamiske gårder. Bygninger fra 1800-tallet er anlegg som er automatisk freda etter kulturminneloven. De gamle bygningene med naust og "sjøveg", våningshus, fjøs, sommerfjøs og andre uthus på tunene er de eneste gjenværende i sitt slag i Ramfjorden.

Vi kan ikke se at det sjøsamiske kulturlandskapet er vurdert i kulturminnedelen.

Oppsummering

Beslutningsgrunnlaget som er lagt fram vedrørende natur- og miljøkvaliteter har store mangler og feil, og området regionale/ nasjonale verdi som er påpekt må hensyntas.

Plan for ny E8 med bru og fylling i fjorden

I mars 2008 vedtok kommunestyret i Tromsø å lokalisere ny E8 som stamveg på vestsida av Ramfjorden med en ny trasé i lia og bru fra Hanslarsaneset til Leirbakken/ Lauksletta indre.

Det vises til det som er skrevet om kvaliteter under Plan 1716. Nedenfor kommenteres dessuten de inngrep som er planlagte knytta til E8 i forhold til naturmangfold, landskapskvaliteter og friluftsliv.

Vegalternativet som var presentert i kommunedelplanen, er basert på

- Store inngrep i fjordlandskapet
- Utfyllinger i sjø og strandsone
- Utskifting av leirmasser

- Bru mellom Leirbakken og Hanslarsaneset
- Endra strømforhold
- Spredning av trafikkstøy

Utfyllinger og barrierer

Det er planlagt omfattende utfyllinger i strandsonen i Kjosen, på Mælen og ut i selve fjorden. Det er også planlagt store massedeponier. Fra Kubergan til Tromsøbrua og i Nordbotn legger E-8 fra før beslag på flere miles strandsoner. Dersom disse tiltakene blir aktuelle vil nok et attraktivt og lett tilgjengelig strandområde på fastlandssida i Tromsø blir lagt i fylling og omdisponert til trafikkmaskin.

Slike utfyllinger er ikke forenelig med naturmangfoldsloven. Opplevelsen av landskapet vil bli sterkt forringa, og både lokalbefolkningas og allmennheten vil stenges ute og miste adgang til sjøen og strandsonen i et svært attraktivt område.

Strøm- og isforhold

Det er behov for dokumentasjon på strømforholdene, og om hvordan evt. endringer vil virke inn på livet, isforholdene og isgangen i Ramfjorden.

Båttrafikk og båtfriluftsliv

Dersom det skal bygges bru må den ha minimum 25 meter og helst 40 meter seilingshøyde slik at seilbåter i fjorden ikke blir hindra i framtida. (I Kystverkets Farlednormal er minstehøyden for lokalleder 25 meter, mens høyde over bileder er 40 meter.)

Landskap og arkitektur

Det er viktig å skåne landskap og miljø, og enhver fylling eller massedeponi i strandsonen og fjorden må unngås. Ei eventuell bru må gis en høg estetisk formgivning og ha tilstrekkelig seilingshøyde.

Støy

Dersom E8 bygges på vestsida vil det medføre hovedtrafikkårer på begge sider av fjorden. Ei bru på et sentralt knutepunkt slik det er foreslått, vil medføre spredning av trafikkstøy i et vidt landskap på land og på fjorden og til områder som i dag oppleves som fredfylte og støyfrie.

Konsekvensene i forhold til støyulemper i friluftsområdene på fjellet og på isen må utredes, og ulike løsninger må vurderes.

Generering av trafikk

Evt. industri og boliger på Leirbakken og lenger inn i fjorden vil medføre økt lokaltrafikk med varetransport og persontrafikk til og fra lager/ omlastingsstasjoner og byen. Økt trafikk vil i framtida medføre behov for flere kjørefelt og planfrie overganger på innfartsvegen til Tromsø by. Dette vil utgjøre økte miljømessige belastninger på Innlandet med Kaldsletta og Tromsdalen.

Vegløsninga igjennom Ramfjorden må sees i sammenheng med ulike scenarier for forventa økt trafikk fra E-6 og Nord-Troms og Finnmark, fra E-8 og fra lokaltrafikken, og hvordan dette det kan håndteres dersom man ønsker å minimalisere miljøulempene og sikre miljøkvalitetene i de tettbygde områdene som i dag berøres av E-8.

Beslutningsgrunnlag, formål og beslutningsrekkefølge

Det viser seg at ved nærmere gjennomgang og vurdering, har dette landskapet verdier som kan måle seg med mange kjente landskap i inn- og utland. Her i regionen har vi kanskje ikke vært dyktige til å framheve verdiene i vakre landskap. Kanskje er Ramfjordens verdi spesielt undervurdert.

Erfaringene viser at enkeltstående reguleringsplaner der utbygger også står for konsekvensutredninger, er en lite egna metode dersom man vil ta vare på helhet og opplevelseslandskap. De verdiene vi påpeker i saka om Leirbakken blir satt pris på av svært mange. Saka er en god illustrasjon på de problemene som manglende dokumentasjon og verdsetting av slike kvaliteter gir i Troms. Vakre landskapsbilder brukes for å markedsføre regionen. Skal vi ta vare på dette konkurransefortrinnet og fremme bolyst og reiselyst, må landskapene tas vare på i praktisk politikk.

Statens vegvesens målsetting er offentlig ettersyn reguleringsforslaget for E8 i juni 2010 og at kommunestyret skal gjøre vedtak innen utløpet av 2010. Tromsø kommune planlegger nå å behandle plan 1716 før reguleringsplan for E8. Den mangelfulle konsekvensutredninga i plan 1716 dokumenter behovet for i alle fall å endre rekkefølge og avvente videre beslutninger til etter plan for E8.

Problematikken i planprosessen er blitt kompleks i og med beslutningsgrunnlagets svakheter. De mangler og feil og de faktiske verdier vi har påvist vedrørende opplevelseskvaliteter bør vektlegges av så vel fagmyndigheter som kommunale myndigheter i aktuelle beslutningsprosesser.

I vår fagrapport gis nærmere beskrivelser med fotodokumentasjon og visualiseringer. Rapporten ettersendes og legges også ut på vår web. Området må anses som en stor resurs for folkehelse og for reiselivet. Friluftsrådet håper å kunne bidra til sikring og promotering av Leirbakken og atkomstene til Tromsdalstinden og Ramfjorden som et unikt friluftsområde i framtida, se et eksempel her [God tur.no](http://Godtur.no).

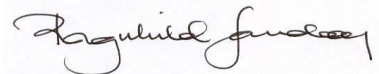
Vi håper gjennomgangen i denne uttalelsen og i rapporten vil bidra til å synliggjøre behovet for å ta vare på og utvikle fjordlandskapene i regionen. Vi håper også gjennomgangen er til hjelp for videre arbeid og beslutninger vedrørende de formål som reduserer/ ødelegger de verdiene vi har beskrevet.

Vi ber om at uttalelsen og rapporten blir lagt fram i sin helhet for aktuelle organer. Friluftsrådet sitter med mye materiale og dokumentasjon, og står til disposisjon for samhandling om bruken av dette. Et møte vil være meget nyttig. En felles befarung burde vi gjort, helst i godt vintervær i april.

Vennlig hilsen



Gunhild G. Johansen
Leder



Ragnhild Sandøy
daglig leder

Vedlegg

- Friluftsrådets vedtak sak 39/2009 oversendt Tromsø kommune 14.12.2009
- Leirbakken/ Gálbarnjunni – verdivurdering som landskap og opplevelsesområde. Ishavskysten friluftsråd, april 2010

Kopi med vedlegg:

- Troms fylkeskommune
- Fylkesmannen i Troms
- Sametinget
- Kystverket
- Ramfjord utviklingslag
- Innlandet utviklingslag
- Tromsdalen bydelsråd
- FNF Troms

Fra: Ragnhild Sandøy [mailto:ragnhild@ishavskysten.no]
Sendt: 14. desember 2009 13:50
Til: 'postmottak@tromso.kommune.no'
Kopi: 'Loso, Erland'; 'Eide, Bo'; 'Gøran Stensrud'; 'gehj@start.no'
Emne: Leirbakken friluftsrådets vedtak sak 39/2009

Til

- Tromsø kommune ved rådmannen, regulerings sjef og hovedkontakt
- Kopi til Troms FNF, Ramfjord utviklingslag

Sak 39) Leirbakken – regulering til industri- og trafikkområde eller sikring som friluftsområde

Saksdokumentasjon

- Fjell og toppturer, notat av 09.03.09
- Planprogram for Leirbakken, Barlindhaug Eiendom
- Reguleringsplan for ny E-8 i Ramfjorden
- Orientering ved regulerings sjef Erland Loso, Tromsø kommune

Vedtak

1. Leirbakken er en viktig del av Tromsdalstinden som opplevelseslandskap, og er blitt et hovedoppgangsområde på ski til Tinden. Området og landskapet har internasjonal verdi.
2. Inngrep med industriutbygging kan ikke forenes med verdien av Leirbakken som friluftsområde og hovedinnfallsport til Tromsdalstinden.
3. Ny vegløsning E-8 må hensynta allmennhetens friluftsliv og behov for atkomst til fjære og fjell.
4. Landskap og ruter for toppturer fra fjære til fjell er viktig for regionens omdømme, også som reisemål. Det må sikres prosedyrer og et kvalifisert beslutningsgrunnlag der landskapsverdier og viktige friluftsområder i regionen er systematisk dokumentert og verdivurdert.
5. Problematikken som Leirbakken illustrerer, tas med i samarbeidsmøte med Tromsø kommunes politiske og administrative ledelse.
6. Friluftsrådet skal gi en nærmere friluftsfaglig vurdering om Leirbakken.

Protokollen kan også leses på vår hjemmeside, se [Styringsdokumenter](#)
Friluftsrådet ser fram til samhandling om området.

Mvh

Ragnhild Sandøy
daglig leder

Ishavskysten friluftsråd
+47 95 99 14 10, postboks 742, N-9258 Tromsø
post@ishavskysten.no
<http://www.ishavskysten.no/>